

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри
менеджменту та бізнесу
Протокол № 1 від 25.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ БІЗНЕСУ

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Бізнес-адміністрування

Статус дисципліни	<i>обов'язкова</i>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>

Розробники програми:
д.е.н., професор

к.е.н., доцент

к.е.н., доцент

Завідувач кафедри
менеджменту та бізнесу

Гарант програми

Олена ГАВРИЛЬЧЕНКО

Андрій КОТЛИК

Катерина КРИВОБОК

Тетяна ЛЕПЕЙКО

Ольга МИРОНОВА

Харків
2023

ВСТУП

В умовах загострення конкуренції на внутрішньому та світовому ринках, швидких темпів впровадження нової техніки, технологій, матеріалів, оновлення продукції, що випускається, посилюється увага до питань ефективності бізнесу. Управління ефективністю бізнесу неможливе без науково обґрунтованої оцінки її рівня. Майбутній менеджер повинен засвоїти знання, уміння та навички якомога повніше оцінювати результати діяльності підприємства, її ефективність.

Метою навчальної дисципліни «Оцінка ефективності бізнесу» є формування системи теоретичних знань і прикладних умінь і навичок з оцінювання ефективності підприємницької діяльності.

Завданнями навчальної дисципліни є:

засвоєння сутності і зміст ефективності в бізнесі, її види та притаманні їй протиріччя;

оволодіння принципами оцінки ефективності бізнесу;

оволодіння прийомами оцінки ефективності бізнесу шляхом розрахунку загальних та індивідуальних показників діяльності.

Об'єктом навчальної дисципліни є результати діяльності підприємства. Предметом навчальної дисципліни є сукупність принципів і методик оцінки ефективності бізнесу українських і міжнародних компаній.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен володіти здобувач вищої освіти
PH4	СК1
	СК10
	СК12
PH6	СК10
	СК12
PH7	СК1
	СК2
PH8	СК1
	СК2
	СК6
	СК7
PH12	ЗК5
	ЗК8
	ЗК15
	СК2
	СК7
	СК13

PH18	СК2
PH20	ЗК4
	ЗК5
	СК5
PH21	ЗК5
	СК17

Де PH4. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень.

PH6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

PH7. Виявляти навички організаційного проектування.

PH8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

PH12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

PH18. Оцінювати можливості використання технологій для оптимізації ефективності бізнесу

PH20. Координувати аспекти діяльності бізнес-організацій, які сприяють ефективності її роботи

PH21. Демонструвати комунікативні, дослідницькі, технологічні та крос- культурні навички, необхідні для аналізу бізнес-ситуацій, готувати, обґрунтовувати і презентувати управлінські рішення

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК13. Розуміти принципи права та використовувати їх у професійній діяльності.

СК17. Здатність виконувати практичні завдання в межах певної функціональної області у міжнародному середовищі

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи оцінки ефективності бізнесу

Тема 1. Сутнісна характеристика ефективності бізнесу

Цілі діяльності підприємства та ефективність його діяльності. Цілі діяльності підприємства. Зв'язок цілей та ефективності діяльності підприємства.

Місце дисципліни в навчанні бакалаврів у галузі менеджменту. Роль оцінки ефективності бізнесу в процесі ухвалення управлінських рішень.

Предмет і задачі навчальної дисципліни. Предмет навчальної дисципліни, сутність й категорійний апарат ефективності бізнесу. Тракткування змісту поняття «ефективність» у вітчизняній і зарубіжній науці.

Сутність поняття «ефект». Типи та форми прояву ефекту та ефективності. Типи ефекту та ефективності.

Протиріччя ефективності бізнесу. Протиріччя між різними видами ефективності бізнесу. Протиріччя економічної ефективності.

Тема 2. Основи вимірювання ефективності бізнесу

Критерії та показники ефективності бізнесу. Зміст понять «критерій» і «показник». Критерій ефективності бізнесу.

Види показників ефективності бізнесу. Групи показників ефективності бізнесу. Система показників ефективності бізнесу. Принципи побудови системи показників ефективності бізнесу.

Тема 3. Інформаційне забезпечення оцінки ефективності бізнесу

Призначення бухгалтерської та статистичної звітності підприємства. Склад форм звітності та їх інформаційне наповнення.

Порядок використання окремих форм бухгалтерського обліку та статистичної звітності підприємства для розрахунку показників ефективності бізнесу.

Змістовий модуль 2. Методологія оцінки ефективності бізнесу

Тема 4. Узагальнюючі показники ефективності бізнесу

Економічний зміст та методика розрахунку узагальнюючих показників ефективності бізнесу. Економічний зміст узагальнюючих показників ефективності бізнесу. Показники виробництва та реалізації продукції. Показники ділової активності. Показники прибутку. Показники рентабельності.

Тема 5. Показники ефективності використання окремих видів ресурсів

Загальна логіка розрахунку показників ефективності використання окремих видів ресурсів. Показники ефективності використання матеріальних і паливно-енергетичних ресурсів. Показники ефективності використання трудових ресурсів. Показники ефективності використання основних засобів.

Перелік лабораторних занять / завдань за навчальною дисципліною наведено у табл. 2.

Перелік лабораторних занять / завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1.	Виконання лабораторного завдання з розрахунку показників виробництва і реалізації продукції
Тема 2. Завдання 2.	Виконання лабораторного завдання з розрахунку показників ділової активності. Виконання практичного завдання з розрахунку показників прибутковості
Тема 3. Завдання 3.	Виконання лабораторного завдання з розрахунку показників ефективності використання трудових ресурсів.
Тема 4. Завдання 4.	Виконання лабораторного завдання з розрахунку показників ефективності використання матеріальних ресурсів й основних засобів
Тема 5. Завдання 5.	Виконання лабораторної роботи з аналізу ефективності діяльності підприємств на основі їх фінансової звітності

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1 – 5.	Вивчення лекційного матеріалу, підбір та огляд літературних джерел та нормативної бази України
Тема 1 – 5.	Підготовка та виконання лабораторних робіт
Тема 1 – 5.	Виконання навчально-дослідних завдань
Тема 1 – 5.	Підготовка до письмових контрольних робіт

Кількість годин лекційних і лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено у робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як: лекції-дискусії (тема 1), моделювання бізнес-ситуацій (тема 3), презентації (теми 1 – 5), метод кейсів (теми 3 – 5), компетентнісно-орієнтовані завдання (теми 1 – 5).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і

оцінюється сумою набраних балів: – для дисциплін з формою семестрового контролю залік: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувачів вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі диференціованого заліку або заліку.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається: – для дисциплін з формою семестрового контролю залік – сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: презентації результатів навчально-дослідного завдання (50 балів), завдання за темами (25 балів), письмові контрольні роботи (25 балів).

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Економіка підприємства. Збірник засобів діагностики рівня професійних компетентностей [Електронний ресурс] : навч.-практ. посіб. / М. В. Афанасьєв, І. Я. Іпполітова, Н. В. Лепетюха [та ін.] ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (1,47 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. - 333 с. : іл. - Загол. з титул. екрану. - Бібліогр. : с. 331-333. Режим доступу:

<http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22559>

2. Lepeyko, T. Finance [Electronic resource] : textbook / T. Lepeyko ; T. Lepeyko, T. Blyznyuk, O. Myronova [et al.]; Simon Kuznets Kharkiv national university of economics. - E-text data (1,66 КБ). - Kh. : S. Kuznets KhNUE, 2018. - 153 p. Access mode: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/20650>

Додаткова

3. Економіка підприємства. Практикум для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / Л. М. Бондаренко, М. В. Горобинська. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 65 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24130>

4. Економіка підприємства: компетентність і ефективність розвитку: монографія / В. С. Пономаренко, М. В. Афанасьєв, І. В. Гонтарева та інш.; за заг.

ред. д.е.н., проф. Пономаренка В. С. – Х. : ХНЕУ, 2013. – 187 с. (Укр. мов.) Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/9478>

5. Канова О. А. Оцінка ефективності фінансової складової реалізації цільових програм в Україні / О. А. Канова // Бізнес Інформ. – 2021. – № 8. – С. 134-139. Режим доступу:

<http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27601>

6. Котлик А. В., Гресь Г. О. Підхід до розробки комплексу ключових показників оцінки ефективності діяльності приватних медичних закладів і його інтеграції з системою мотивації. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2022. Випуск 43. С. 82–88. Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28516>

7. Пономаренко В. С. Методологія комплексного оцінювання ефективності розвитку підприємств : монографія / В. С. Пономаренко, І. В. Гонтарева ; за заг. ред. докт. екон. наук, проф. В.С. Пономаренка. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 404 с. Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/11912>

8. Філь А. О. Визначення сутності категорії ефективність діяльності підприємства. Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів, м. Харків, 22 квітня 2016 року. - Х. : Видавництво “НТМТ”, 2016. - С. 836-841. Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/13779>

9. Pasewark W. R. Understanding corporate annual reports: a practice set for financial accounting. – 3rd ed. – Boston, v.p. : Irwing McGraw-Hill, 1998. – 64 p.

10. Walther L. M. Tools for enterprise performance evaluation: Budgeting and Decision making / Larry M. Walther, Christopher J. Skousen. – 2010. – 43 p.

11. Ross S. A. Fundamentals of corporate finance. – 3rd ed. – Chicago : IRWIN, 1995. – 779 p.

12. Vause B. Guide to analyzing company. – London: Profile Books Ltd, 2005. – 312 (VIII) p.

Інформаційні ресурси

13. Офіційний веб-сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України. – Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua>.

14. Звітність українських підприємств. – Режим доступу: <https://zvitnist.com>.

15. Електронний каталог Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua.
16. Електронний каталог Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка. – Режим доступу: <http://korolenko.kharkov.com>.
17. Інтернет портал для управлінців [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http: // www.management.com.ua/](http://www.management.com.ua/).